

Co je kritické myšlení? Překážky kritického myšlení

Jiří Baroš, katedra politologie, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita v Brně

Tvrzení a důvody

Igor Matovič je v současné době premiérem Slovenské republiky.

Rawlsova teorie spravedlnosti má mnoho slepých míst.

Carl Schmitt se nezapletl s nacisty.

Důvody a argumenty

Protože Ústava zakazuje kandidovat cizincům ve volbách do Poslanecké sněmovny, neměl by ani kandidovat můj slovenský kamarád Andrej.

Můj mladší bratr, kterému je osmnáct let, by se neměl pokoušet kandidovat do Senátu. Je totiž v Ústavě zakotveno, že pasivní volební právo má občan, který má více než 40 let.

Úsudky I

Soňa Peková je molekulární bioložka, která se zabývá domnělou, uměle vytvořenou pandemií koronaviru. Říká, že vakcinace proti koronaviru je absurdní. Necháváme se očkovat, protože jsme se nechali zblbnout politickými faktory.

Úsudky II

Neměli bychom se nechat očkovat, protože je to absurdní. Nemá to vědecké základy, ale nechali jsme se zblbnout politickými faktory. Říká to molekulární biologka Soňa Peková, tj. autorita ve svém oboru, které bychom měli věřit. Uvádí, že tato pandemie je jen domnělá, uměle vytvořená.

Jde o argument?

Nedávný sloupek v novinách pojednává o jízdě barokním kočárem kardinále Duky v centru Prahy při svatojánských slavnostech. Jsem tak znechucen hierarchy v církvi, že se někdy divím, že jsme katolík. To, že mé tvrdě vydělané peníze šly z kostelních sbírek na jeho velkopanské chování, mne vytáčí. Již nikdy nebudu církvi přispívat.

Vysvětlení vs. argument

- (1) Premiér Babiš se dopustil trestního činu, popsala to ve spise o Čapím hnízdu celá řada svědků a jejich svědectví jsou věrohodná.
- (2) Premiér Babiš získal kdysi dotaci z fondů Evropské unie, aby vybudoval tento neopakovatelný resort Čapí hnízdo, místo, které vás uchvátí.

Struktura argumentu

Myslíte si, že křesťanští demokraté budou někdy hlasovat pro stejnopohlavní svazky? Nikdy pro ně nehlasovali. Ústy svých představitelů deklarovali, že nedovolí takovýto zákon. A jejich vedení to jasně naznačilo svým členům: nepodporujte tento zákon.

Závěr a premisy I

(1) Pan Bartoš se dopustil špatné úvahy, když pochválil rozhodnutí novin publikovat oznámení o polyamorii. (2) Pan Bartoš tvrdí, že polyamorní svazky jsou něčím, co se vyskytuje v realitě, a proto by měly být uznány médii jako legitimní varianta partnerství (3) Úkolem novin ovšem není podporovat či schvalovat určité životní styly. (4) Očekává se od nich, že budou informovat o životních stylech, nikoliv jim dávat požehnání. (5) Navíc tím, že schvalují polyamorii atd., opouští média svou objektivitu a stávají se stranickými, což zničí respekt lidí ke zpravodajským médiím. (6) To vše ukazuje, že zpravodajská média – včetně novin – by nikdy neměla podporovat (explicitně či implicitně) životní styly tím, že je vytrubují do světa.

Závěr a premisy II

(1) Řekli jsi, že mne miluješ a že si nedokážeš představit zbytek života beze mne. (2) Jednou ses mi dokonce pokoušel navrhnout, že se vezmeme. (3) A nyní říkáš, že potřebuješ čas se rozhodnout, zda se vezmeme. (4) Dobře, vše, co si mi řekl o našem vztahu, byla lež. (5) V dopisech svému příteli jsi připustil, že jsi mne uvedl v omyl. (6) Říkal jsi všem, že jsme jen přátelé, nikoliv milenci. (7) A co je nejhorší, tajně se scházel s někým jiným. (8) Proč jsi to udělal? (9) Je to všechno fraška, jdu odsud.

Sebestředné myšlení

Jsem z bohaté rodiny, a proto si myslím, že by univerzita měla zavést školné jako v Americe.

Jsem organizátor festivalů, a proto nechci, aby při vrcholu pandemie koronaviru byla omezena svoboda shromažďování.

Miluji cestování, a proto mi vadí zákazy, resp. omezení cestování (se všemi průvodními důsledky) během pandemie.

Zvířata by měla mít stejná práva jako lidé. Proč si to myslíš? Mám ráda zvířata a děsí mne, jak se k nim lidé chovají na celém světě.

Chtěl bych, aby se Petr Fiala stal premiérem. Masarykově univerzitě, kterou vedl, by z toho leccos mohlo kápnout a všichni bychom si tu finančně polepšili.